

Ефективна економіка № 5, 2012

УДК 690:658.5.011

*В. Г. Федоренко,
доктор економічних наук,
професор кафедри організації, планування та управління будівництвом,
завідувач кафедри теоретичної та прикладної економіки,
Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України,
Міністерство соціальної політики України*

ДОСЛІДЖЕННЯ МОЖЛИВОСТІ САМОСТІЙНОГО ФОРМУВАННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ БУДІВЕЛЬНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ЕКОНОМІКИ

BUILDING ENTERPRISES BUSINESS PROCESSES INDEPENDENT FORMING POSSIBILITIES RESEARCH AT THE NATIONAL ECONOMY PRESENT STAGE

Стаття присвячена дослідженню можливості самостійного формування бізнес-процесів будівельними підприємствами на сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки. Виділено проблеми реалізації процесного підходу господарюючими суб'єктами України, на базі чого сформовано висновки про неможливість незалежної реалізації процесного менеджменту більшістю з них у короткостроковій термін часу.

Ключові слова: процесний, менеджмент, формування, будівельний, підприємство, економіка.

The article is devoted to building enterprises business processes independent forming possibilities research at the national economy present stage. Domestic construction enterprises process approach realization problems were highlighted, that has formed the opinion about process management independent implementation impossibility for most of them in the short period of time.

Keywords: process, management, formation, construction, business, economics.

Вступ.

На сучасному етапі розвитку національної економіки величезна увага приділяється удосконаленню її різноманітних елементів, формуються галузеві програми розвитку, створюються проекти подолання наслідків кризових явищ та розробляються плани адаптації підприємств до загальних глобальних стандартів якості. Будівельний комплекс є одним з найбільш значущих напрямків вітчизняної економіки, його підприємства мають суттєвий вплив на її розвиток й підтримку на регіональному та державному рівнях. Будівельна галузь характеризується тісним взаємозв'язком з іншими галузями, являючись й постачальником, й користувачем багатьох видів товарів, розробка та реалізація стратегій інноваційного розвитку базових секторів економіки супроводжується будівництвом та вимагає застосування сучасних якісних будівельних матеріалів місцевого виробництва. Отже будівельні підприємства першочергово стають центром уваги зі своєї модернізації, безпосереднім учасником процесів реструктуризації, оптимізації, реінжинірингу та інших. Але перед реалізацією усіх цих поліпшуючих засобів та механізмів необхідно поставити питання: чи готові у дійсності українські підприємства до цих перетворень?

Дослідженню різних аспектів функціонування будівельних підприємств присвячені праці С. Абрамова, В. Аніна, Л. Асаула, С. Батукова, А. Буренстама, Й. Бурки, І. Веріжнікова, А. Гойка, О. Гриценка, І. Дмитрука, Я. Жупанського, Я. Крупки, Б. Литвина, Є. Моїсеєнка, Л. Савчука, Т. Сердюка, О. Тищенко, О. Хахльова та інших науковців. Але досконалому вивченню проблем самостійного формування бізнес-процесів будівельними підприємствами в Україні достатньої уваги приділено не було, що й сформувало мету дослідження.

Постановка завдання.

Мета публікації – дослідити можливість самостійного формування бізнес-процесів будівельними підприємствами на сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки.

Результати.

В умовах України процесний підхід поки що не отримав такого поширення, як у корпоративному секторі за рубежом. Але останнім часом інтерес українських компаній до опису та вдосконалення своїх бізнес-процесів зростає. Переваги процесного підходу проявляються в зниженні операційних витрат, скороченні тимчасових витрат на виконання процедур і підвищенні точності їхнього виконання, підвищення швидкості реакції на зміни, поліпшення використання основних фондів, підвищення почуття відповідальності співробітників. Як відмічається робота, організована навколо процесів, підвищує керованість бізнесу, змушує організацію думати про те, що вона робить, з позиції клієнта і в термінах кінцевих продуктів, сприяє правильній розстановці сил.

Існує багато тверджень щодо перспективності, користі та переваг впровадження процесного менеджменту, реалізації процесного підходу у діяльності підприємств, у тому числі у будівельній галузі, крім цього, є обов'язкові регламентації стандартів якості щодо формування та управління бізнес-процесами. Але якщо дослідити практичну ситуацію, можна помітити негативну тенденцію погіршення становища у підприємствах, які намагається самостійно впровадити ці новачки, що пов'язано з незнанням про можливі проблеми на шляху створення бізнес-процесів та наслідки непрофесійного підходу до цього.

Проаналізувавши практичну ситуації можна систематизувати такі проблеми впровадження процесного підходу:

- методична проблема: практично не існує простих та зрозумілих для підприємства методичних розробок переходу до процесного управління; відсутні внутрішні стандарти на опис та регламентацію бізнес-процесів; вибір ефективних методик та інструментів вдосконалення бізнес-процесів є дуже важкою справою; підприємства не мають жодних методик управління якістю на основі ISO 9001: 2008 та механізмів застосування інструментів моделювання бізнес-процесів;

- проблема практичного застосування: помилкова постановка цілей і задач переходу до процесного управління; байдужість та незацікавленість управлінців верхнього рівня щодо переходу до процесного управління; відсутність впорядкованості діяльності, чітких зони відповідальності і т.п.

- когнітивна проблема: відсутність цілісної системи визначень, понятійного апарату, інформаційної бази, яка в повній мірі розкриває сутність і реальні перспективи процесного підходу до управління українськими фірмам;

– організаційна проблема: опір персоналу підприємства змінам; необґрунтовані очікування керівництва в отриманні швидкого результату від проекту; обмаль ресурсів для введення проекту що призводить до неповного проведення проекту переходу до процесного підходу в управлінні; ієрархічна неузгодженість та лише часткове висвітлення поточних результатів проекту всередині підприємства; некоректне застосування інструментів моделювання бізнес-процесів та слабка концентрація на процесному підході; відсутність коректної документованості діяльності; недостатній рівень компетентності в області процесного підходу робочої групи проекту переходу та її недостатній рівень володіння інструментами моделювання і вдосконалення бізнес-процесів; спроба охопити всі процеси відразу: при впровадженні процесного управління підприємство намагається почати описувати всі існуючі в організації процеси, при цьому організація найчастіше стикається з браком ресурсів і складністю управління таким масштабним проектом, при постановці процесного управління важливо швидко пройти весь цикл від опису процесу до збору конкретної інформації про його виконання й ефективності;

– проблема патернів (наборів стереотипних поведінкових реакцій або послідовностей дій): спостерігається неадекватність патернових основ вітчизняної промисловості і сфери послуг і принципів, закладених в стандарти ISO; на жаль, в Україні дуже часто орієнтація йде не на правила, а на силу влади в бізнесі, зміна базису господарчої діяльності – складна задача, яку треба обговорювати, досліджувати і розуміти її можливі наслідки, оскільки спроба змінити базис системи може призвести до небажаних явищ, які ще належить викорінювати; існує невідповідність структури управління підприємством: незважаючи на докорінні зміни на ринку, структура управління підприємствами залишається незмінною, товари створюються не «під конкретних споживачів», а «із можливостей підприємства» й агресивно просуваються на ринок; структура підприємств перевантажена підрозділами, функції яких можна передати зовнішнім фірмам, зменшивши свої накладні витрати;

– проблема спільної мети: фальсифікування документування процесів і діяльності в цілому, включаючи стратегічне визначення цілей; відсутність готовності (й можливості) підприємства представити достовірний опис своєї системи процесів; небажання керівництва допускати співробітників до управління підприємством – блокування реалізації ідеї «власників бізнес-процесу», недовіра топ-менеджерів та страх перед співробітниками підприємства, яки можуть вільно думати та самостійно діяти у рамках процесів й досягнення мети фірми та інше.

Проілюстровані вище проблеми можна нескінченно доповнювати, сходячи зі специфіки кожного конкретного підприємства. Але зрозуміле, що на сучасному етапі діяльності вітчизняних підприємств, коли вони намагаються подолати наслідки багаторічної кризи та встати на крок безбиткового функціонування, вирішити складне та проблемне завдання впровадження процесного менеджменту самостійно вони не можуть, оскільки не мають для цього належних ресурсів.

Висновки.

За результатами дослідження можна зробити висновки щодо відсутності можливості самостійного формування бізнес-процесів будівельними підприємствами на сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки. Потрібна загальна державна програма допомоги щодо використання процесного підходу, подолання можливих складнощів на шляху його впровадження та формування бізнес-процесів будівельними підприємствами. Подальший розвиток дослідження планується проводити у напрямку формування рекомендацій для створення пропонованої вище програми. Матеріал публікації може бути корисним керівникам регіональних органів з розвитку будівельних підприємств України та студентам економічного напрямку навчання українських вищих навчальних закладів.

Список використаних джерел

1. Information about ISO standardisation: Standards & schemes [Електронний ресурс] – Режим доступа: – [http://www. bsigroup.com](http://www.bsigroup.com).
2. ISO 9001: 2008 Quality Management Requirements [Електронний ресурс] – Режим доступа: – <http://www. praxiom.com>.
3. ISO 9001 Introduction and Support Package: Guidance on the Concept and Use of the Process Approach for management systems [Електронний ресурс] – Режим доступа: – <http://www. isotec.iso.org>.
4. McCormack K. Business Process Orientation: Gaining the E-Business: Competitive Advantage / K. McCormack, W. Johnson – NY, St. Lucie Press, 2010.
5. Organizational Change: An Ethical, Means Based, Approach to Organizational Change [Електронний ресурс] – Режим доступа: <http://www. jpc-training. com>.
6. Osterwalder A. Business Model Generation: 470 practitioners from 45 countries. / A. Osterwalder, Y. Pigneur, A. Smith – NY, Self published, 2009.
7. Ould M. Business Processes – Modelling and Analysis for Reengineering and Improvement. / M. Ould – Chichester, John Wiley & Sons, 2010.

Стаття надійшла до редакції 05.05.2012 р.